

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remissyttrande – En hållbar bioekonomistrategi - för ett välmående fossilfritt samhälle samt Förnybart i tanken

Sammanfattning

Region Kronoberg har av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss.

- Region Kronoberg ställer sig positiv till utredningens förslag till nationell strategi för hållbar bioekonomi, med övergripande mål och indikatorer.
- Region Kronoberg anser att en bioekonomistrategi kan peka ut vägen för en samlad nationell övergripande inriktning och bidra med långsiktighet och förutsägbarhet, som i dagsläget saknas inom flera av de berörda politikområdena.
- Region Kronoberg anser att indikatorer och målnivåer i 9.2.1 borde kunna vara mer ambitiösa under förutsättning att beslut fattas om hållbart uttag av råvara.
- Region Kronoberg anser att en nationell inriktning för bioekonomin behöver beakta lokal och regionala perspektiv och tillvarata investeringar och initiativ i kommuner och regioner.
- Region Kronoberg framhåller att incitament, regelverk, styrmedel och taxering måste harmonisera på en övergripande nivå och anpassas med fokus på en robust och hållbar omställning.
- Region Kronoberg anser att bioekonomistrategin i större utsträckning behöver beakta försörjningskedjor för biomaterial eftersom ökad efterfrågan driver produktion av basmaterial.
- Region Kronoberg anser inte att det finns hinder för att beakta bioekonomistrategin i regionala utvecklingsstrategin. Utökad regional samordning kommer att fordra finansiering.
- Region Kronoberg tillstyrker förslaget om att Regeringskansliet ska förvalta en nationell bioekonomistrategi och anser vidare att strategin behöver antas och beslutas av riksdagen.
- Region Kronoberg anser att en nationell strategi för bioekonomi måste inkludera kontrollsystem där miljömässig-, social- och ekonomisk hållbarhet följs upp såväl sektors- som strategiövergripande.
- Region Kronoberg anser att en långsiktigt hållbar markanvändning och skogsbruk bäst uppnås om privata skogsägare, lokala och regionala aktörers rättigheter respekteras och det skapas förutsättningar för dessa att bidra.

- Region Kronoberg anser att utveckling av modeller och databas för delning och handel av restströmmar bör hanteras av kommersiella aktörer. Regioner och kommuner bör ges ett ansvar för att öka kunskapen hos företagen om handel med restströmmar och återvinningsmaterial.
- Region Kronoberg anser att utbildning och forskning behöver ges geografisk spridning i landet och att satsningar behövs till utveckling och implementering av nya biobaserade produkter och processer.
- Region Kronoberg ser positivt på förslaget att ta fram en nationell plan för ökat industriellt träbyggande och ökad träanvändning och anser att den utöver fokus på innovationer och affärsmodeller även bör inkludera en översyn av hinder och incitament.
- Region Kronoberg anser att infrastruktur och transportpolitik är centrala områden för en fungerande bioekonomi, där dess beroenden och bidrag behöver lyftas fram tydligare i en nationell strategi.
- Region Kronoberg framhåller att lokal och regional produktion av biobränslen behöver långsiktiga förutsättningar och stabil efterfrågan för att utvecklas och marknader att växa på.

Synpunkter

Kronoberg är ett skogslän där bioekonomin har stor betydelse för alla delar av samhället och möjligheterna att utveckla en hållbar framtid. Tillsammans med de andra två Smålandsläna har vi en gemensam skogs- och trästrategi och ett gemensamt arbete inom området i smart specialisering. I Kronoberg finns primär bioindustri men också sekundära industrigrenar som i ökande grad skulle kunna byta fossilbaserade material till biomaterial. Region Kronoberg välkomnar därför utredningens förslag till nationell strategi för hållbar bioekonomi. Region Kronoberg anser att föreslagna övergripande mål och indikatorer bör kunna vara mer ambitiösa. Förutsättning för högre ambition är att beslut fattas om hållbart uttag av råvara i tillräcklig omfattning och att hela värdekedjorna involveras. Region Kronoberg ser att strategin kan bidra med att tillvarata bioekonomins potential, genom viktiga steg mot ökat förädlingsvärde, sysselsättning, försörjningstrygghet och klimatnytta. Bioekonomin är en komplex verksamhet som kräver samverkan mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor. Den är tätt samverkande med olika försörjningskedjor och ett framgångsrikt genomförande av en bioekonomistrategi kräver en långsiktighet och stabila incitament där olika politikområden samspelar i gemensam riktning. Region Kronoberg ser att en nationell strategisk inriktning enligt föreliggande förslag har potential att peka ut vägen för en samlad politisk inriktning och bidra med långsiktighet och förutsägbarhet, som i dagsläget saknas inom flera av de berörda områdena.

I det arbetet behöver lokala och regionala förutsättningar och behov beaktas, så att alla delar av landet kan dra nytta av och bidra till en hållbar bioekonomisk utveckling. Region Kronoberg anser att strategin och dess genomförande på nationell nivå behöver tillvarata genomförda investeringar och de initiativ som

finns i kommuner och regioner. Incitament, regelverk, styrmedel och taxering behöver anpassas så att fokus kan ligga på en hållbar omställning. Styrmedel behöver också harmonisera på en övergripande nivå, såväl nationellt som inom EU:s fonder och program. Exempelvis behöver stödformer inom primärproduktionen harmonisera med stöd för ökad tillväxt och utveckling.

Det regionala utvecklingsuppdraget

Regionerna pekas i underlaget ut som de aktörer som ska leda utveckling av bioekonomin regionalt, i samarbete med andra privata och offentliga aktörer. Därför ska bioekonomistrategin beaktas i framtagande av RUS och i regeringens villkorsbeslut föreslås en nationell bioekonomistrategi att ingå. De uppdrag som statliga myndigheter föreslås tilldelas, kommer behöva samordnas med pågående regionala och lokala processer. Därtill kommer fordras en omfattande samordning mellan regioner, kommuner, myndigheter och företag för att skapa effektiva insatser. Region Kronoberg anser att finansieringsprincipen ska råda och att när staten inför obligatoriska uppgifter till regioner så ska finansiering medfölja. Det välkomnas att utredningen bedömer att det finns behov av utvecklad regional statistik för bioekonomi.

Strategin behöver ett ägandeskap som möjliggör kontinuitet, finansiering och hantering av målkonflikter

Region Kronoberg tillstyrker utredningens förslag om att Regeringskansliet bör förvalta en nationell bioekonomistrategi och anser vidare att strategin behöver antas och beslutas av riksdagen. En strategi där kommuner och regioner ska kunna bidra effektivt kräver kontinuitet över mandatperioderna, ett övergripande ansvarstagande för en effektiv myndighetsstyrning och finansiering, samt hantering av målkonflikter inom och mellan olika politikområden. Region Kronoberg anser att målkonflikter inte hanteras i tillräcklig utsträckning av utredningen. Intresse- och målkonflikter kommer oaktat att behöva hanteras i genomförandet och fordrar en ägande- och förvaltningsstruktur som ger stöd för det.

Region Kronoberg anser att bioekonomistrategin bör ha större fokus på målstyrning och incitament än regleringar och stöd eftersom bioekonomin utgörs av ett mycket komplext nätverk av beroende aktörer som snabbt förändras när de yttre omständigheterna ändras t.ex. avgifter, geopolitik och prisförändringar.

Region Kronoberg anser att bioekonomin i större utsträckning behöver omfatta försörjningskedjor som kan använda biomaterial. En ökad efterfrågan på biomaterial och incitament att byta ut fossila material skapar stabilare flöden i försörjningskedjor. Därigenom kommer fler verksamheter att kunna bidra till ökning av bioekonomin.

Miljömässig hållbarhet behöver följas upp såväl sektors- som strategiövergripande

Utredningen föreslår att miljömässiga hållbarheten inte inkluderas i själva strategin, utan i angränsade strategier. Region Kronoberg anser att en nationell strategi för bioekonomi måste säkra en övergripande hållbar utveckling genom att inkludera kontrollsystem för miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet följs upp såväl sektors- som strategiövergripande. Utvecklingen behöver ses i en helhet där exempelvis energibesparingar och elektrifiering av industriella processer och transporter frigör biomassa till annat och kan skapa fler arbetstillfällen.

Sverige behöver en hållbar och internationellt konkurrenskraftig biomassaproduktion, där ett ohållbart uttag av biomassa inte sker. Trycket på bioråvaran kan förväntas öka till följd av uttagsbegränsningar i EU:s regelverk och minskad import från östra Europa. Det fordras politiska avvägningar nationellt och inom EU för att avgöra kriterier för uttagbar biomassa.

Skogen ger unika möjligheter där lokala aktörer behöver ges förutsättningar för att bidra

Skogen är en central resurs för att möta de utmaningar som följer av klimatförändringarna och behovet av att ställa om till en mer cirkulär, fossilfri och biobaserad ekonomi. Det är viktigt att värna om ett fortsatt hållbart och aktivt skogsägande och en skogsnäring som bidrar till utveckling, infrastruktur, näringsliv och en levande landsbygd. Region Kronoberg anser att en långsiktig hållbar markanvändning och skogsbruk bäst uppnås genom att stärka och respektera skogsägarnas rättigheter och ansvar. Detta bör beaktas i utformningen av bioekonomistrategin för att säkerställa att lokala och regionala aktörer kan bidra effektivt till en hållbar bioekonomi.

Ökad delning av data som underlättar handel och industriell symbios

I dagsläget finns stora utmaningar med att hitta restströmmar som kan vara insatsvaror i andra industriella produktionsprocesser. Det behövs strukturer och incitament för ökad delning av data och regelverk som underlättar industriell symbios.

Region Kronoberg anser att utveckling av modeller och databas för delning och handel av restströmmar bör hanteras av kommersiella aktörer eftersom det kommer kopplas till handel mellan ett stort antal aktörer och en stor mängd olika typer av resurser. Outnyttjade restströmmar och resursdelning har störst potential inom ett begränsat geografiskt område. En nationell databas ger därför begränsad nytta. Regionerna och kommunerna har en viktig roll i att förmedla kunskap om

handel med restströmmar och återvinningsmaterial till företagen lokalt och regionalt och bör ges ett särskilt uppdrag för detta.

Utbildning, forskning och innovation i hela landet

För att bioekonomistrategin ska bli framgångsrik behövs satsningar på utbildning, forskning och innovation och Region Kronoberg ser positivt på att strategin inkluderar sådana åtgärder. Utbildning och forskning behöver ges geografisk spridning i landet för att kunna tillvarata regionala förutsättningar. Det behövs även stöd till utveckling och implementering av nya biobaserade primära och sekundära produkter och processer, där riskkapital för större pilotsatsningar behövs från nationell nivå.

Region Kronoberg anser att bioekonomistrategin behöver utformas så att energieffektiviseringar ges en framträdande plats. Eftersom biomaterial står för en stor del energiproduktionen kommer effektiviseringar att frigöra stora mängder biomaterial för andra mer värdeskapande ändamål.

Plan för industriellt träbyggande och ökad träanvändning

Region Kronoberg ser positivt på utredningens förslag att ta fram en nationell plan för ökat industriellt träbyggande och ökad träanvändning. Träbyggnation är en viktig komponent i omställningen och har potential att bidra till låg klimatpåverkan, effektiva byggprocesser och ekonomiskt överkomliga bostäder.

Många kommuner arbetar aktivt för att främja träbyggandet och har antagna och kommunövergripande träbyggnadsstrategier. Genom styrning av den egna verksamheten, innovationsdrivande samverkan med näringsliv och akademi samt proaktiva arbetssätt inom planering och exploatering bidrar kommuner till ökat träbyggande. Region Kronoberg anser att arbetet med den nationella planen, utöver fokus på innovationer och nya affärsmodeller, även bör inkludera en översyn av kommunala hinder och utredning av incitament till kommuner och byggföretag som vill gå före.

Transporter är centralt i en fungerande bioekonomi

Region Kronoberg anser att transportpolitiken är ett centralt område för en fungerande bioekonomi, som behöver lyftas fram tydligare i en nationell strategi. Transporter, både skapar förutsättningar för, och är beroende av cirkulära flöden och processer inom en hållbar bioekonomi. Transportområdet behöver en tydligare samlad politisk inriktning, inte minst gällande omställningen till en fossilfri fordonsflotta där perspektivet av ett robust transportsystem behöver vägas in. Såväl investeringar och vidmakthållande av infrastruktur, förutsättningar för lagring av bränslen, som stöd till transportföretag att använda biobränslen, är

exempel på delar i ett robust transportsystem för transporter som kan få betydelse för att upprätthålla en fungerande bioekonomi.

Produktion av förnybara drivmedel kräver stabilitet och styrmedel som även säkerställer en efterfrågan

För att säkerställa en inhemsk, lokal och regional, produktion av biobränslen krävs långsiktiga förutsättningar för att utvecklas och marknader att växa på. Region Kronoberg delar bedömningen att det utöver en samlad politisk ambition på området även behövs långsiktiga incitament och styrmedel för att säkerställa en hållbar utveckling. Om nya styrmedel till producenter bäst ges som intäktsgarantier, produktionsstöd, eller utformas på annat sätt tar inte Region Kronoberg ställning till. Istället uppmanas till en dialog med bränsleproducenter. Region Kronoberg anser dock att det dessutom behövs styrmedel som säkerställer en stabil efterfrågan på biobränslen. Reduktionsplikten, där ett av syftena är att skapa stabilitet och långsiktighet i efterfrågan, trappas nu ner till 2026 och slopas därefter i väntan på andra styrmedel. Regeringen behöver ge besked om hur styrmedel som säkerställer en efterfrågan på området ska ges form.

Barnrättsperspektiv

Prövning av barnets bästa ej aktuellt då beslutet inte påtagligt och direkt rör barn eller barn som närstående.